

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-584977-I/08/KŁ

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, 9.07.2010 r.

Pan

Krzysztof Kwiatkowski
Minister Sprawiedliwości
Al. Ujazdowskie 11
0-950 WARSZAWA

szanowny Panie Ministrze

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają skargi osób ubiegających się o wpis na listę radców prawnych w oparciu o art. 25 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. 2002 r., Nr 123 poz.1059 ze zm., dalej jako: ustawa o radcach prawnych), podnoszące problem dowolności w ustalaniu przez Krajową Radę Radców Prawnych (dalej: KRRP) wysokości opłat związanych z postępowaniem o wydanie decyzji w sprawie tego wpisu. Opłaty te, zdaniem skarżących, ustalane są w sposób nieadekwatny do nakładu pracy i środków oraz stanowią wykorzystywanie uprawnień KRPP do blokowania dostępu do zawodu radcy prawnego.

Zgodnie z art. 60 pkt 11 ustawy o radcach prawnych, do zakresu działania Krajowej Rady Radców Prawnych należy określanie wysokości składki członkowskiej i zasad jej podziału oraz wysokości opłat związanych z decyzją w sprawie wpisu na listę radców prawnych i aplikantów radcowskich oraz opłat manipulacyjnych. Na tej podstawie, uchwałą nr 86/VII/2009 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 14 września 2009 r. w sprawie: *wysokości opłat w postępowaniu o wydanie decyzji o wpis na prowadzone przez rady okręgowych izb radców prawnych listy radców prawnych, prawników zagranicznych i aplikantów radcowskich*, KRRP obniżyła wysokość opłat za wpis, ustalając nowy sposób wyliczenia tejże wysokości. Zgodnie z § 1, gdy z wnioskiem występuje osoba ubiegająca się o wpis na listę radców

prawnych na podstawie art. 24 ust.1 pkt 6 ustawy o radcach prawnych - opłata wynosi jednokrotność minimalnego wynagrodzenia za pracę, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. Nr 200, poz. 1679 ze zm.). Jeżeli o wpis na listę radców prawnych ubiega się osoba na podstawie art. 25 o radcach prawnych - opłata wynosi dwukrotność minimalnego wynagrodzenia za pracę, natomiast osoba ubiegająca się o wpis na listę prawników zagranicznych, musi uiścić opłatę w wysokości trzykrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę. Opłaty te, pomimo ich obniżenia, nadal kształtują się na poziomie stosunkowo wysokim i nieznane są przesłanki czy też wytyczne, w oparciu o które KRRP ustala wysokość opłat za wpis na listę radców prawnych.

Należy mieć na uwadze, że rynek usług prawniczych cechuje się pewną specyfiką która wyraża się m.in. w tym, iż o warunkach przyjęcia kandydata na radcę prawnego do zawodu decyduje organ samorządu zawodowego, będącego zrzeszeniem osób, dla których nowy radca prawny stanowi w praktyce konkurencję. Warunkiem wpisu jest m.in. konieczność uiszczenia przez kandydata odpowiedniej opłaty, której wysokość określa ten właśnie samorząd zawodowy. W praktyce przedmiotowe opłaty pokrywają nie tylko koszty wpisu, lecz są dodatkowo źródłem dochodu samorządu. Określanie ich na stosunkowo wysokim poziomie może powodować ograniczenie dostępu do zawodu radcy prawnego.

Ustawodawca przyznał w art. 60 pkt 11 ustawy o radcach prawnych wyłączną kompetencję do określania wysokości opłat związanych z decyzją w sprawie wpisu na listę radców prawnych i aplikantów radcowskich oraz opłat manipulacyjnych Krajowej Radzie Radców Prawnych, nie wskazał jednak kryteriów, jakimi winna kierować się KRRP podejmując uchwałę w tym przedmiocie.

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich, powołany powyżej przepis wymaga zmiany legislacyjnej w postaci uzupełnienia o przesłanki, w oparciu o które organ samorządu radcowskiego decyduje o wysokości opłat za wpis. Opłaty te powinny odpowiadać rzeczywistym kosztom związanym z decyzją w sprawie wpisu, a tym samym przyjęciem do zawodu, w żadnym jednak wypadku nie powinny one stwarzać bariery w dostępie do wykonywania zawodu radcy prawnego. Dostrzegając różnice

pomiędzy uregulowaniem kwestii pobierania opłat za wpis w ustawie z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (Dz. U. 2009 r. Nr 146, poz.1188 ze zm.), wskazać należy, iż w przedmiocie wysokości opłat związanych z wpisem w odniesieniu do organów samorządu adwokackiego wypowiedział się Sąd Najwyższy. W wyroku z dnia 12 stycznia 2006 r. (w sprawie o sygn. akt III ZS 2/05) stwierdził, „że organy samorządu adwokackiego nie są uprawnione do wyliczania i pobierania tych kosztów w nadmiernej lub nieuzasadnionej wysokości, a jedynie w wysokości rzeczywiście poniesionych kosztów czynności sprawdzających wypełnienie przez kandydata ustawowych kryteriów dopuszczenia do wykonywania zawodu adwokata, wpisania na listę adwokatów i wydania dokumentu potwierdzającego ten kwalifikowany prawniczy status zawodowy.”

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich ustalane przez KRRP opłaty związane z wpisem powinny odzwierciedlać rzeczywiste koszty ponoszone w związku z przyjęciem do zawodu nowej osoby. Nie kwestionując uprawnienia organu samorządu radcowskiego do ustalania wysokości opłaty za wpis zauważyć należy, iż pobieranie opłat przewyższających te koszty może świadczyć o wykorzystywaniu własnej pozycji w stosunku do kandydatów do zawodu w celu uzyskania dodatkowych, nieuzasadnionych ponoszonymi kosztami dochodów.

W związku z powyższym, działając w oparciu o art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14 poz. 147, ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości zainicjowania zmian legislacyjnych polegających na wprowadzeniu czytelnych kryteriów do ustawy o radcach prawnych, którymi KRRP powinna kierować, ustalając wysokość opłat za wpis na listę radców prawnych, prawników zagranicznych i aplikantów radcowskich.

z poważaniem

ZASTĘPCA
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk